

Het eigen lot

www.meulenhoff.nl

Kenzaburo Oë

Het eigen lot

ROMAN

Vertaald door M. Marshall-van Wieringen

MEULENHOF

Eerste druk 1970

Elfde druk 2020

ISBN 978-90-290-9375-0

ISBN 978-94-023-1545-5 (e-book)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: *Kojinteki na taiken*

Omslagontwerp: DPS Design & Prepress Studio

Omslagbeeld: © Ray Morimura

Zetwerk: Mat-Zet bv, Huizen

© 1964 Kenzaburo Oë

Vertaling naar de Amerikaanse editie *A Personal Matter*, uitgave
Grove Press, New York 1968

© 1970 Nederlandse vertaling M. Marshall-van Wieringen en Meulen-
hoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van
druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder vooraf-
gaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Vogel staaarde naar de kaart van Afrika die in de vitrine rustte met de hooghartige gratie van een wild hert en onderdrukte een korte zucht. De verkoopsters, wier armen en nek kippenvel vertoonden op de plaatsen die niet werden bedekt door hun uniformblouses, schonken geen aandacht aan hem. De avond viel en de vroegzomerse koorts was geheel weggezakt uit de omringende lucht, als de temperatuur van een dode reus. De mensen bewogen zich alsof ze in de schemer van het onderbewuste rondtastten naar de herinnering aan de warmte van de middag waarvan nog iets in de huid was achtergebleven: de mensen slaakten dubbelzinnige zuchten. Juni – half zeven: er was nu geen man meer in de stad die nog zweette. Maar Vogels vrouw lag naakt op een rubbermat met haar ogen stijf dichtgeknepen als een aangeschoten fazant die uit de lucht valt, en terwijl ze haar pijn en angst en verwachting uitkreunde bedekten bolle zweetdruppels haar lichaam.

Huiverend tuurde Vogel naar de details van de kaart. De oceaan rondom Afrika had de traanachtige blauwe kleur van een winterhemel bij het aanbreken van de dag. Lengte en breedte waren niet aangegeven met de mechanische lijnen van een passer: de forse lijnen riepen de grilligheid en wispelturigheid van de tekenaar voor de geest. Het werelddeel zelf

leek op de schedel van een man die het hoofd liet hangen. Met treurige, neergeslagen ogen staarde een man met een enorm hoofd naar Australië, het land van de koalabeer, het vogelbekdier en de kangoeroe. Het Afrika in miniatuur in een van de benedenhoeken dat de bevolkingsverdeling aangaf leek op een dood hoofd dat was begonnen zich te ontbinden; weer een ander, dooraderd met transportroutes, was een ontveld hoofd met pijnlijk blootgelegde haarvaten. Deze beide kleine Afrika's deden denken aan een onnatuurlijke dood, rauw en gewelddadig.

‘Zal ik de atlas uit de kast halen?’

‘Nee, doe geen moeite,’ zei Vogel. ‘Ik zoek de Michelinwegaarten van West-Afrika en Centraal- en Zuid-Afrika.’ Het meisje boog zich over een lade vol Michelinkaarten en begon daar druk in te rommelen. ‘Serienummers 182 en 185,’ lichtte Vogel haar in, kennelijk goed op de hoogte waar het Afrika betrof.

De kaart waar Vogel over had staan zuchten was een bladzijde in een lijvige, in leer gebonden atlas, bedoeld om een salontafel te sieren. Enkele weken geleden had hij naar de prijs van de atlas gevraagd en hij wist dat die hem vijf maanden salaris van de school waar hij stoomcursussen gaf zou kosten. Als hij het geld dat hij kon verdienen door af en toe als tolk te werken erbij rekende, zou hij het misschien in drie maanden kunnen klaarspelen. Maar Vogel moest zichzelf en zijn vrouw onderhouden, en nu ook nog het schepsel dat op dat ogenblik bezig was ter wereld te komen. Vogel was het hoofd van een gezin!

Het winkelmeisje koos twee van de in rood papieren omslag gestoken kaarten uit en legde ze op de toonbank. Haar handen waren klein en vuil, haar magere vingers deden denken aan de poten van een kameleon die zich aan een struik vastklemt. Vogels blik viel op het handelsmerk van Michelin onder haar vingers: het padachtige rubbermanneltje dat een

band voortrolde over de weg gaf hem het gevoel dat de kaarten een dwaze aankoop waren. Maar het waren kaarten die hij voor een belangrijk doel zou gebruiken.

‘Waarom ligt de atlas open bij de kaart van Afrika?’ vroeg Vogel verlangend. De verkoopster, om de een of andere reden op haar hoede, gaf geen antwoord. Waarom lág de atlas altijd open bij de kaart van Afrika? Dacht de bedrijfsleider dat de kaart van Afrika de mooiste bladzijde in het boek was?

Maar Afrika was bezig met duizelingwekkende snelheid te veranderen, zodat iedere kaart snel verouderd zou zijn. En omdat de corrosie die bij Afrika was begonnen het gehele boek zou wegvreten, stond het tentoonspreiden van de kaart van Afrika gelijk met een openlijke bekendmaking van het feit dat de rest van het boek was verouderd. Je moest eigenlijk een kaart hebben die nooit kon verouderen omdat de politieke structuur voorgoed vaststond. Zou je dan Amerika kiezen? Dat wil zeggen, Noord-Amerika?

Vogel onderbrak zichzelf om de kaarten te betalen, liep toen door het gangpad naar de trap, met neergeslagen ogen tussen een boom in een pot en een corpulente bronzen naaktfiguur door lopend. De bronzen buik van de naaktfiguur was besmeurd met van gefrustreerde handpalmen afkomstige olie en glinsterde vochtig als de neus van een hond. Als student was Vogel zelf gewoon geweest zijn vingers in het voorbijgaan langs deze buik te laten glijden; vandaag kon hij zelfs niet de moed opbrengen het beeld in het gezicht te zien. Vogel had een glimp opgevangen van de dokter en de verpleegsters die bezig waren hun armen te schrobben met een ontsmettingsmiddel naast de tafel waarop zijn naakte vrouw had gelegen. De armen van de dokter waren dichtbehaard.

Vogel liet zijn kaarten voorzichtig in de zak van zijn jasje glijden en drukte ze tegen zich aan terwijl hij zich langs de drukke tijdschriftenafdeling wrong en naar de deur liep. Dit waren de eerste kaarten die hij had gekocht om werkelijk in

Afrika te gebruiken. Onzeker vroeg hij zich af of de dag ooit zou komen waarop hij werkelijk voet op Afrikaanse bodem zou zetten en door een donkere zonnebril naar de Afrikaanse hemel zou staren. Of verloor hij op ditzelfde ogenblik, eens en voor al, de enige kans die hij ooit zou krijgen om naar Afrika te vertrekken? Werd hij gedwongen of hij wilde of niet afscheid te nemen van de enige en laatste aanleiding tot verbijsterende spanning die hij ooit in zijn jeugd had gehad? En wat dan nog? Ik kan er verdomd weinig aan doen!

Vogel drong zich nijdig door de deuropening en stapte naar buiten in de vroege zomeravond. Het trottoir leek in mist te zijn gehuld; het was de vuilheid van de lucht en het zwakker wordende avondlicht. Vogel stond stil om naar zichzelf te kijken in de brede, in donkere schaduw gehulde winkelruit. Hij verouderde met de snelheid van een korteaftandloper. Vogel, zevenentwintig jaar en vier maanden oud. Hij had de bijnaam 'Vogel' gekregen toen hij vijftien was en sindsdien was hij steeds Vogel gebleven: de gestalte die onhandig als het lijk van een verdronken man in het inktzwarte meer van de winkelruit dreef leek nog altijd op een vogel. Hij was klein en mager. Zijn vrienden waren in gewicht gaan toenemen zodra ze waren afgestudeerd en een baan hadden aangenomen – zelfs degenen die mager waren gebleven waren dikker geworden toen ze getrouwd waren, maar afgezien van een klein buikje was Vogel altijd even broodmager gebleven. Hij liep slungelig voorovergebogen en trok zijn schouders hoog op tegen zijn nek; zijn houding was hetzelfde wanneer hij stilstond. Als een uitgeteerde oude man die eens een atleet was geweest.

Het was niet alleen dat zijn opgetrokken schouders op samengevouwen vleugels leken, zijn gelaatstrekken in het algemeen deden aan een vogel denken. Zijn bruine, gladde neus stak uit zijn gezicht naar voren als een snavel en was scherp naar beneden gebogen. Zijn ogen glansden met een hard, dof

licht dat de kleur had van lijm en toonden bijna nooit enige emotie, alleen gingen ze soms wat wijder open als in lichte verbazing. Zijn dunne, harde lippen waren altijd strak om zijn tanden gespannen; de lijnen die van zijn hoge jukbeenderen naar zijn kin liepen beschreven een scherpgepunte v. En haren die naar de hemel lekten als rossige vlammentongen. Dit was een getrouw beeld van Vogel toen hij vijftien was; op zijn twintigste was er niets veranderd. Hoe lang zou hij eruit blijven zien als een vogel? Geen andere keus dan van zijn vijftiende tot zijn vijfenzestigste te leven met hetzelfde gezicht en dezelfde houding, was dat het soort mens dat hij was? Dan was het beeld dat hij in het venster zag een samengesteld beeld van zijn gehele leven. Vogel huiverde, aangegrepen door een zo tastbare afkeer dat hij er misselijk van werd. Wat een openbaring: uitgeput, een troep kinderen, oude, seniele Vogel...

Plotseling verrees er een vrouw die bepaald iets eigenaardigs had uit het donkere meer in het raam en bewoog zich langzaam in Vogels richting. Het was een grote vrouw met brede schouders, zo lang dat haar gezicht boven de weerkaatsing van Vogels hoofd in het glas uit kwam. Met een gevoel alsof een monster hem van achteren besloop draaide Vogel zich ten slotte om. De vrouw bleef voor hem staan en staarde hem ernstig aan. Vogel staarde terug. Een seconde later zag hij de harde, scherpe drang in haar ogen wegdrijven in de wateren van treurige onverschilligheid. Hoewel ze misschien de juiste aard ervan niet kende, had de vrouw op het punt gestaan een band van gemeenschappelijke belangstelling te ontdekken en zich plotseling gerealiseerd dat Vogel niet de geschikte partner was om een dergelijke band mee aan te knopen. Op hetzelfde ogenblik zag Vogel het abnormale in haar gezicht dat, omlijst door te overvloedig, krullend haar, hem deed denken aan een engel van Fra Angelico; hij merkte vooral de blonde haartjes op die een scheermes op haar bo-

venlip had overgeslagen en die door een dikke laag make-up heen drongen en trilden als van diepe smart.

‘Hé!’ zei de grote vrouw met een weergalmende mannelijke stem. De begroeting hield ontsteltenis in om haar eigen voorbarige vergissing. Het was een charmante manier om zich uit te drukken.

‘Hé!’ Vogel haastte zich zijn gezicht tot een glimlach te vertrekken en groette terug met de lichtelijk schorre, krassende stem die ook een van zijn vogelachtige eigenschappen was.

De travestiet maakte een halve draai op zijn hoge hakken en liep langzaam verder door de straat. Een ogenblik lang keek Vogel hem na en toen liep hij de andere kant op. Hij ging een smalle steeg door en begon voorzichtig, op zijn hoede, een brede straat over te steken die werd doorsneden door tramrails. Zelfs de hysterische voorzichtigheid die Vogel nu en dan aangreep met de heftigheid van een plotselinge kramp herinnerde aan een nietig vogeltje dat half waanzinnig is van angst – de bijnaam paste volkomen bij hem.

Die flikker zag dat ik naar mijn spiegelbeeld in het raam keek alsof ik op iemand wachtte, en hij zag me bij vergissing voor een verkeerde aan. Een vernederende vergissing, maar aangezien de flikker zijn fout had ingezien zodra Vogel zich omdraaide, was Vogels eer gered. Nu genoot hij van de humor van de confrontatie. Hé! – geen begroeting zou beter bij de gelegenheid hebben gepast; de flikker was bepaald niet van gisteren geweest.

Vogel voelde een golf van genegenheid voor de als vrouw vermomde jongeman. Zou hij erin slagen vanavond een abnormale figuur op te duiken en hem tot zijn slachtoffer te maken? Misschien zou het beter zijn geweest als ik zelf de moed had gehad met hem mee te gaan.

Vogel was nog bezig zich voor te stellen wat er zou kunnen zijn gebeurd als hij met de jongeman naar de een of andere rare uithoek van de stad was gegaan toen hij het trottoir aan

de overkant bereikte en een drukke straat vol goedkope bars en restaurants insloeg. Ze zouden waarschijnlijk naakt bij elkaar liggen, zo intiem als broers, en praten. Ik zou ook naakt zijn, zodat hij zich niet verlegen zou voelen. Ik zou hem misschien vertellen dat mijn vrouw vannacht een baby kreeg, en misschien zou ik hem bekennen dat ik er al jarenlang naar heb verlangd naar Afrika te gaan en dat het mijn diepste wens is na mijn terugkeer een kroniek van mijn avonturen te schrijven onder de titel *De hemel boven Afrika*. Ik zou misschien zelfs zeggen dat het onmogelijk zou worden in m'n eentje naar Afrika te gaan als ik opgesloten zou raken in de kooi van een gezin wanneer de baby kwam (ik heb al zolang ik getrouwd ben in die kooi gezeten maar tot nu toe scheen de deur altijd open te staan; de baby die nu op het punt staat ter wereld te komen zou die deur kunnen dichtslaan). Ik zou over allerlei dingen praten en de jongeman zou zich moeite geven de zaadjes van alles wat mij bedreigt op te rapen, een voor een zou hij ze bijeengaren en hij zou zeker begrijpen. Want een jongen die zo zijn best doet trouw te zijn aan de afwijking in zichzelf dat hij ten slotte de straat gaat afzoeken naar andere perverse wezens, een dergelijke jongeman moet ogen en oren en een hart hebben die uiterst gevoelig zijn voor de vrees die wortelt in het achterland van het onderbewustzijn.

Morgenochtend zouden we ons misschien samen hebben geschoren terwijl we naar het nieuws op de radio luisterden en hetzelfde zeepbakje gebruikten. Die flikker was jong maar zijn baard leek zwaar en... Vogel onderbrak de keten van zijn fantasie en glimlachte. Samen de nacht doorbrengen zou misschien te ver gaan, maar hij had de jongeman ten minste kunnen uitnodigen iets te gaan drinken. Vogel bevond zich in een straat met aan weerszijden goedkope, knusse bars; de menigte die hem voortduwde was vol dronkaards. Zijn keel was droog en hij wilde iets drinken, zelfs al moest hij dat in

zijn eentje doen. Zijn hoofd snel heen en weer draaiend op zijn lange, dunne nek inspecteerde hij de bars aan weerskanten van de straat. In feite was hij niet van plan een daarvan binnen te gaan. Vogel kon zich indenken hoe zijn schoonmoeder zou reageren als hij naar whisky ruikend aan het bed van zijn vrouw en pasgeboren kind zou verschijnen. Hij wilde niet dat zijn schoonouders hem zagen wanneer hij in de greep was van de alcohol, niet nog eens.

Vogels schoonvader doceerde nu aan een klein particulier college, maar hij had tot aan zijn pensionering aan het hoofd gestaan van de Engelse faculteit van de universiteit waar Vogel studeerde. Het was niet zozeer aan zijn goede gesternte als wel aan de welwillende medewerking van zijn schoonvader te danken geweest dat Vogel er op zijn leeftijd in was geslaagd een baan als leraar aan een opleidingsinstituut te bemachtigen. Hij hield van de oude man en respecteerde hem. Vogel had nooit een oudere man ontmoet die zo grootmoedig was als zijn schoonvader; hij wilde hem niet opnieuw teleurstellen.

Vogel was getrouwd in mei van het jaar waarin hij vijftwintig was geworden en die eerste zomer was hij vier weken achtereen dronken geweest. Hij was plotseling gaan drijven op een zee van alcohol, een zatte Robinson Crusoe. Al zijn verplichtingen als afgestudeerde, zijn baan, zijn studie verwaarlozend, alles zonder nadenken opzijschuivend, zat Vogel de hele dag en tot laat op de avond in de verduisterde keuken van zijn appartement, naar grammofoonplaten luisterend en whisky drinkend. Wanneer hij nu terugkeek op die vreselijke dagen scheen het hem toe dat hij, met uitzondering van het luisteren naar muziek, het drinken en het wegzakken in een harde, dronken slaap, geen enkele van de bij het menselijk leven horende activiteiten had verricht. Vier weken later was Vogel bijgekomen uit een martelende zevenhonderd uur lange dronkenschap en had hij bij zichzelf, ellendig nuchter, de

troosteloosheid ontdekt van een stad die is geteisterd door oorlogsbranden. Hij leek op een geestelijk onvolwaardige met slechts een minimale kans op herstel, maar hij moest weer helemaal opnieuw de wildernis, niet alleen die binnen in hem, maar ook die van zijn betrekkingen tot de buitenwereld, aan zich onderwerpen. Hij verliet de universiteit en vroeg zijn schoonvader hem te helpen een baan in het onderwijs te vinden. Nu, twee jaar later, wachtte hij op de geboorte van hun eerste kind. Als hij in het ziekenhuis verscheen na zijn bloed opnieuw te hebben verontreinigd met het vergif van de alcohol, zou zijn schoonmoeder wegvlugten alsof de honden van de hel haar op de hielen zaten, haar dochter en kleinkind met zich meeslepend.

Vogel zelf was op zijn hoede voor de verborgen maar diepgewortelde hunkering naar alcohol die hij nog altijd had. Na die vier weken in de hel van de whisky had hij zich dikwijls afgevraagd waarom hij zevenhonderd uur lang dronken was gebleven en hier had hij nooit een beslissend antwoord op gevonden. Zolang zijn afdaling in de afgrond van de whisky een raadsel bleef, bestond er een voortdurend gevaar dat hij plotseling daarheen zou terugkeren.

In een van de boeken over Afrika die hij zo gretig las, had Vogel de volgende passage aangetroffen: 'De dronken braspartijen die ontdekkingsreizigers onveranderlijk opmerken zijn heden ten dage nog altijd gebruikelijk in de Afrikaanse dorpen. Dit wijst erop dat er aan het leven in dit prachtige land nog steeds iets fundamenteels ontbreekt. Een diepgewortelde ontevredenheid drijft de Afrikaanse dorpsbewoners tot wanhoop en zelfovergave.' Toen Vogel de passage, die betrekking had op de heel kleine dorpjes in de Soedan, herlas, beseftte hij dat hij het had vermeden na te denken over de onvoldaanheid en ontevredenheid die in zijn eigen leven verscholen lagen. Maar zij bestonden, daar was hij zeker van, dus hij zorgde ervoor zichzelf de alcohol te ontzeggen.

Vogel kwam uit op het plein achter de kroegenwijk, waar het geschreeuw en het gewoel zich schenen te concentreren. De uit flikkerende gloeilampen bestaande klok op het theater in het midden van het plein wees zeven uur – tijd om naar zijn vrouw te informeren. Sinds drie uur die middag had Vogel ieder uur zijn schoonmoeder in het ziekenhuis opgebeld. Hij keek het plein rond. Genoeg openbare telefoons, maar ze waren alle bezet. De gedachte, niet zozeer aan zijn vrouw in het kraambed als wel aan de zenuwen van zijn schoonmoeder terwijl ze rondhing bij de telefoon die was gereserveerd voor de patiënten, irriteerde hem. Vanaf het moment waarop ze met haar dochter in het ziekenhuis was gearriveerd was de vrouw geobsedeerd geweest door de gedachte dat het personeel probeerde haar te vernederen. Als er nu maar een familielid van een van de andere patiënten aan het telefoneren was... Zich vleidend met die naargeestige hoop keerde Vogel terug op zijn schreden, naar binnen glurend bij bars en koffiehuisen, Chinese bamiwinkeltjes, karbonaderrestaurants en schoenenwinkels. Hij kon altijd ergens binnenstappen en opbellen. Maar hij wilde als het kon de bars vermijden en hij had al gegeten. Waarom zou hij niet een poeder gaan kopen om zijn maag tot rust te brengen?

Vogel zocht naar een drogist toen een vreemdsoortig etablissement op een hoek hem plotseling deed stilstaan. Op een gigantisch uithangbord boven de deur stond een ineengedoken cowboy met een vlammeende revolver. Vogel las het opschrift dat het hoofd van de Indiaan dat onder de sporen van de cowboy zat geklemd sierde: GUN CORNER. Binnen, onder papieren vlaggen van de Verenigde Naties en slingers gedraaid van groen en geel crêpepapier, krioelde een menigte jongelui die veel jonger waren dan Vogel, rond de veelkleurige speelkasten die de zaak van voor tot achter vulden. Na zich door de met rood en blauw omrande glazen deuren ervan te hebben vergewist dat er in een hoek achter in de zaak een

publieke telefoon was geïnstalleerd, stapte Vogel de Gun Corner binnen, liep langs een Coca-Cola-automaat en een jukebox die reeds uit de mode zijnde rock-'n-rollmuziek blèrde, en begon de modderige houten vloer over te steken. Op hetzelfde ogenblik leek het of er vuurpijlen uit elkaar barstten in zijn oren. Vogel kwam met moeite vooruit door de zaal, alsof hij rondliep in een doolhof, voorbij trekbalmachines, spelers die pijltjes naar een bord wierpen en een miniatuurwoud dat wemelde van herten en konijnen en monsterlijke groene padden die werden voortbewogen door een lopende band; terwijl Vogel erlangs liep schoot een schooljongen onder de bewonderende blikken van zijn vriendinnetjes een kikvors en verschenen er klikkend vijf punten in het raampje opzij van het spel. Ten slotte bereikte hij de telefoon. Terwijl hij een geldstuk in de gleuf liet glijden draaide hij uit zijn hoofd het nummer van het ziekenhuis. Met zijn ene oor hoorde hij de telefoon in de verte overgaan, terwijl het geschetter van de rock-'n-roll het andere oor vulde, vergezeld van een geluid als van tienduizend haastig voortscharrelende krabben: de oudere teenagers, die geheel opgingen in hun automatische speelgoed, schuifelden met de zolen van hun Italiaanse schoenen die zo zacht waren als handschoenenleer over de houten vloer. Wat zou zijn schoonmoeder denken van deze herrie? Misschien behoorde hij iets te zeggen over het lawaai wanneer hij zich verontschuldigde voor het feit dat hij te laat belde.

De telefoon ging viermaal over voor de stem van zijn schoonmoeder, die leek op een jongere uitgave van die van zijn vrouw, antwoordde; Vogel vroeg onmiddellijk naar zijn vrouw, zonder zich ergens voor te verontschuldigen.

‘Nog niets. Het wil gewoon niet komen, dat kind gaat dood van ellende en de baby wil gewoon niet komen!’ Zonder een woord te zeggen staarde Vogel een ogenblik lang naar de talloze mierengaatjes in de ebonieten hoorn. Met elke ademha-

ling werd het oppervlak nevelig en weer helder, als een nachtelijk, met zwarte sterren bezaaid hemelgewelf.

‘Ik bel om acht uur weer,’ zei hij even later, toen legde hij de hoorn op de haak en zuchtte.

Naast de telefoon was een autorijspel geïnstalleerd en een jongen die eruitzag als een Filipino zat achter het stuurwiel. Onder een klein model van een Jaguar E-type dat was gemonteerd op een cilinder in het midden van het plankier, draaide voortdurend een met een landschap beschilderde band rond, zodat het leek alsof de auto steeds voortsnelde over een prachtige autoweg buiten de stad. Naarmate de weg voortrolde doken er telkens hindernissen op die het kleine autootje bedreigden: schapen, koeien, meisjes met kinderen achter zich aan. Het was de taak van de speler botsingen te vermijden door het stuur om te gooien en de auto boven op zijn cilinder bochten te laten maken. De Filipino zat in woeste concentratie over het stuur gebogen, met diepe groeven in zijn donkere voorhoofd. Hij reed steeds maar voort, met zijn scherpe hoektanden op zijn opeengeklemd dunne lippen bijtend en sissend speeksel in de lucht sproeiend, alsof hij ervan overtuigd was dat de band ten slotte zou ophouden rond te draaien en de Jaguar naar zijn bestemming zou voeren. Maar de weg bleef eindeloos belemmeringen tevoorschijn brengen op het pad van het kleine autootje. Nu en dan, wanneer de band langzamer begon te draaien, stak de Filipino een hand in zijn broekzak, viste er een geldstuk uit en duwde dat in de metalen gleuf van de machine. Vogel bleef op dezelfde plaats staan, schuin achter de jongen, en sloeg het spel een poosje gade. Algauw kroop er een gevoel van ondraaglijke vermoeidheid omhoog in zijn voeten. Vogel haastte zich in de richting van de achteruitgang, zijn voeten neerzettend alsof de vloer uit gloeiend heet metaal bestond. Aan het eind van de galerij stuitte hij op een paar werkelijk bizarre apparaten.

Het spel aan zijn rechterkant was omringd door een troep jongens, gekleed in identieke zijden jassen die waren geborduurd met draken van goud- en zilverbrokaat, het soort dat in Hongkong als souvenir aan de Amerikaanse toeristen wordt verkocht. Ze brachten luide, onbekende geluiden voort die klonken als zware slagen. Vogel liep naar het spel aan de linkerkant toe, omdat dat voor het ogenblik onbeheerd was. Het was een middeleeuws martelwerktuig, een twintigste-eeuws model van een ijzeren maagd. Een mooie, levensgrote maagd van staal met mechanische rode en zwarte strepen beschermde haar naakte borst met krachtig over elkaar geslagen armen. De speler moest proberen haar armen van haar borstkas weg te trekken om een glimp op te vangen van haar verborgen metalen borsten; de kracht waarmee hij greep en trok werd met nummers aangegeven in de raampjes die de ogen van de maagd vormden. Boven haar hoofd hing een chronologische tabel van de gemiddelde grijp- en trekkracht.

Vogel stak een geldstuk in de gleuf tussen de lippen van de maagd. Toen begon hij haar armen van haar borsten weg te trekken. De stalen armen boden koppig weerstand; Vogel trok harder. Geleidelijk aan werd zijn gezicht dichter naar haar ijzeren borst toe getrokken. Omdat haar gezicht was beschilderd met wat onmiskenbaar een uitdrukking van hevige angst was, had Vogel het gevoel dat hij bezig was het meisje te verkrachten. Hij spande zich in tot iedere spier in zijn lichaam pijn begon te doen. Plotseling klonk er een gerommel in haar borstkas toen er een mechaniek in beweging kwam en met een klik verschenen er genummerde plaatjes die de kleur van waterig bloed hadden in haar holle ogen.

Vogel ontspande zich, hijgend, en vergeleek zijn punten met de gemiddelden op de tabel. Het was niet duidelijk wat de eenheden voorstelden, maar Vogel had 70 punten gekregen voor zijn greep en 75 voor de kracht waarmee hij had

getrokken. Op de tabel vond hij in de kolom onder 27: GREEP: 110 - TREKKRACHT: 110. Ongelovig keek hij de tabel langs en ontdekte dat zijn punten het gemiddelde waren voor een man van veertig. Véértig! – de schrik zakte rechtstreeks naar zijn maag en hij liet een boer. Zevenentwintig jaar en vier maanden oud en niet meer grijp- en trekkracht dan een man van veertig: Vogel! Maar hoe was dat mogelijk? Tot overmaat van ramp voelde hij dat het getintel in zijn schouders en zijden zou overgaan in een hardnekkige spierpijn. Vastbesloten zijn eer te redden, naderde Vogel het spel aan de rechterkant. Hij realiseerde zich verbaasd dat dit spel van krachtmetingen nu dodelijke ernst voor hem was.

Met de waakzaamheid van wilde dieren tegenover iemand die hun terrein binnendringt, verstrakten de jongens met de drakenjasjes toen Vogel zich bij hen voegde en wierpen zij hem van alle kanten dreigende blikken toe. Zenuwachtig, maar met tamelijk goed gespeelde achteloosheid, inspecteerde Vogel het toestel in hun midden. Wat de constructie betrof leek het op een galg in een wildwestfilm, afgezien van het feit dat er een soort Slavische cavaleriehelm was opgehangen op de plaats waar een ongelukkige vogelvrij verklaarde had moeten hangen. De helm verborg slechts gedeeltelijk een met zwart bukskin beklede zandzak. Wanneer er een geldstuk werd geworpen in het gat dat zich als het woest starende oog van een cycloop in het midden van de helm bevond, kon de speler de zandzak omlaagtrekken en keerde de wijzer terug naar de nulstand. In het midden van de wijzerplaat bevond zich een tekening van Robot Mouse; met zijn gele mond wijd open schreeuwde hij: *Vooruit moordenaar! Laat eens zien hoe hard je kunt slaan!*

Toen Vogel alleen maar naar het spel keek en geen aanstalten maakte ernaartoe te gaan, stapte een van de in drakenjasjes gestoken jongens naar voren als om een demonstratie te geven, liet een geldstuk in de helm vallen en trok de zandzak

naar beneden. Enigszins verlegen, maar vol zelfvertrouwen zette de jongen een stap achteruit, wierp zijn hele lichaam naar voren als in een dans en gaf de zandzak een opstopper. Een zware dreun, het geratel van de ketting toen die tegen de binnenkant van de helm sloeg. De wijzer ging voorbij de cijfers op de meter en bleef doelloos trillend staan. De bende barstte in luid gelach uit. De stoot was het vermogen van de meter te boven gegaan, het verlamde mechanisme wilde niet terugkeren tot de uitgangsstand. Het triomfantelijke drakenjasje gaf een lichte trap tegen de zandzak, deze keer vanuit een gehurkte karatestand, en de wijzer ging terug naar 500 terwijl de zandzak langzaam terugkroop onder de helm, als een uitgeputte heremietkreeft. Weer bulderde de bende van het lachen.

Vogel werd aangegrepen door een onverklaarbare hartstocht. Ervoor zorgend zijn landkaarten niet te kreuken trok hij zijn jasje uit en legde het op een kientafel. Toen liet hij een van de geldstukken die hij in z'n zak had voor telefoontjes naar het ziekenhuis in de helm vallen. De jongens sloegen iedere beweging gade. Vogel trok de zandzak omlaag, nam een stap achteruit en bracht zijn vuisten omhoog. In de tijd toen hij studeerde voor het examen dat hem in staat zou stellen naar het college te gaan, nadat hij was weggestuurd van de middelbare school, had Vogel bijna elke week gevochten met andere delinquenten in zijn provinciestad. Hij was een gevreesde figuur geweest en altijd omringd door jongere bewonderaars. Vogel had vertrouwen in de kracht van zijn stoot. En zijn techniek zou orthodox zijn, hij zou niet zo'n onelegante sprong nemen. Vogel bracht zijn gewicht over op zijn voorvoeten, zette een lichte pas voorwaarts en gaf een verpletterende klap tegen de zandzak met een rechtse stoot. Had zijn klap de grens van 2500 overschreden en de meter vernield? Om de dood niet – de wijzer stond op 300! Dubbelgebogen, met zijn boksvuist tegen zijn borst gedrukt, staarde

Vogel een ogenblik verbijsterd naar de meter. Toen steeg het bloed heet naar zijn gezicht. Achter hem bleven de jongens met de drakenjasjes zwijgend en bewegingloos staan. Maar het was zeker dat al hun aandacht was geconcentreerd op Vogel en op de meter; het verschijnen van een man wiens stoot zo'n lage puntenwaarde had moest hen met stomheid hebben geslagen.

Zich bewegend alsof hij zich niet van het bestaan van de bende bewust was, keerde Vogel terug naar de helm, wierp er nog een geldstuk in en trok de zandzak naar beneden. Dit was geen moment om zich te bekommeren om de juiste techniek: hij wierp het gewicht van zijn hele lichaam achter de stoot. Zijn rechterarm was verdoofd van de elleboog tot aan de pols en de wijzer stond slechts op 500.

Zich snel bukkend nam Vogel zijn jasje op en trok het aan, met zijn gezicht naar de kientafel. Toen keerde hij zich weer naar de teenagers, die zwijgend naar hem keken. Vogel probeerde een ervaren glimlach tevoorschijn te brengen, vol begrip en verbazing, van de vroegere kampioen die zich reeds lang geleden heeft teruggetrokken tot de jonge kampioen. Maar de jongens staarden hem slechts aan met uitdrukkingloze, harde gezichten, alsof ze naar een hond keken. Vogel werd vuurrood tot achter zijn oren, boog het hoofd en haastte zich naar buiten. Achter hem barstte een bulderend gelach los, vol kennelijk geveinsde vrolijkheid.

Duizelig van kinderachtige schaamte stak Vogel het plein over en dook een donkere zijstraat in; hij had niet meer de moed zich mee te laten voeren door een menigte vol vreemdelingen. Langs de straat hadden hoeren zich opgesteld, maar de razernij op Vogels gezicht weerhield hen ervan hem aan te roepen. Vogel sloeg een steeg in waar zich zelfs geen hoeren schuilhielden, en plotseling werd zijn weg versperd door een hoge dijk. Hij wist door de geur van groene bladeren in de duisternis dat de helling dichtbegroeid was met zomers gras.

Boven op de dijk liep een spoorbaan. Vogel keek naar weerskanten om te zien of er een trein in aantocht was en kon niets ontdekken in het donker. Hij keek omhoog naar de zwarte inkt van de hemel. De roodachtige nevel die boven de grond hing was een weerkaatsing van de neonlichten op het plein. Een plotselinge regendruppel bevochtigde Vogels omhooggekeerde wang – het gras was zo geurig geweest omdat de regen in aantocht was. Vogel boog het hoofd en urineerde heimelijk, als bij gebrek aan iets anders. Voor hij klaar was hoorde hij verwarde voetstappen die hem van achteren naderden. Toen hij zich had omgedraaid was hij omringd door de jongens met de draken op hun jasjes.

Met het zwakke licht achter zich waren de jongens in diepe schaduw gehuld en Vogel kon de uitdrukkingen op hun gezichten niet onderscheiden. Maar hij herinnerde zich de intens wrede vijandigheid die in de Gun Corner achter hun nietszeggende blikken had gescholen. De bende had een te krachteloos schepsel opgemerkt, en barbaarse instincten waren opgewekt. Trillend van de behoefte die een kind heeft om een zwakke speelkameraad te kwellen, waren zij achter het armzalige lam wiens stoot slechts 500 punten behaalde aan gehold. Vogel was bang, wanhopig zocht hij naar een uitweg. Om het helder verlichte plein te bereiken zou hij recht op de bende af moeten rennen en hun kring op het sterkste punt doorbreken. Maar met Vogels kracht – de grijp- en trekkracht van een veertigjarige! – was dat uitgesloten; ze zouden hem met gemak terugdringen. Aan zijn rechterkant was een korte steeg die doodliep op een planken schutting. Het nauwe steegje dat aan zijn linkerkant tussen de dijk en een hoge omheining van kippengaas die een fabrieksterrein omgaf door liep kwam een eind verder uit op een drukke straat. Vogel had een kans als hij die afstand van ongeveer honderd meter kon afleggen zonder gepakt te worden. Vogel nam zijn besluit en deed alsof hij de doodlopende steeg aan zijn rech-

terkant in wilde hollen, draaide zich snel om en rende toen naar links. Maar de vijand had ervaring met dit soort trucjes, precies zoals Vogel op zijn twintigste bij nacht ervaren was geweest in zijn eigen stad.

De bende, die zich niet voor de gek had laten houden, was naar links verschoven en had zich al opnieuw opgesteld terwijl Vogel nog zijn schijnbeweging naar rechts maakte. Vogel richtte zich op en terwijl hij op de steeg aan de linkerkant afstormde, botste hij tegen het zwarte silhouet van een lichaam dat als een boog achterover was gebogen, dezelfde wijze van aanvallen die hij bij de zandzak had gebruikt. Vogel had geen tijd en geen ruimte om hem te ontwijken en de ergste opstopper van zijn leven trof hem met volle hevigheid zodat hij achterover tegen de dijk aan viel. Kreunend spuwde hij speeksel en bloed. De teenagers lachten schrill, zoals ze hadden gelachen toen ze het bokstoestel hadden verlamd. Toen keken ze zwijgend op Vogel neer, hem in een nog kleinere halve cirkel omringend. De bende wachtte.

De gedachte kwam bij Vogel op dat de kaarten zouden kreuken tussen zijn lichaam en de grond. En zijn eigen kind werd geboren, de gedachte danste met hernieuwde scherppte naar de voorgrond van zijn bewustzijn. Een plotselinge razernij greep hem aan, en rauwe wanhoop. Tot nu toe had Vogel, uit angst en verbijstering, alleen geprobeerd te ontsnappen. Maar hij was nu niet van plan weg te lopen. Als ik nu niet vecht, zal ik niet alleen voorgoed de kans verliezen naar Afrika te gaan, mijn baby zal slechts op de wereld komen om het ergst mogelijke leven te leiden – het was als de stem van de inspiratie, en Vogel geloofde het.

Regendruppels kletterden neer op zijn gescheurde lippen. Hij schudde zijn hoofd, kreunde en kwam langzaam over-eind. De halve kring van teenagers week uitnodigend achteruit. Toen zette de zwaarste van de troep een enkele zelfbewuste stap voorwaarts. Vogel liet zijn armen naar beneden

hangen en stak zijn kin naar voren, de slappe, dronken houding van een carnavalspop nabootsend. Zorgvuldig mikkend hief de jongen met het zijden jasje zijn ene been hoog op en boog achterover als een balgooier die aan zijn aanloop begint, haalde toen zijn rechterarm zo ver mogelijk naar achteren uit en wierp zich naar voren om de dodelijke klap toe te brengen. Vogel dook in elkaar, boog zijn hoofd en stootte als een woeste stier zijn aanvaller in de buik. De jongen schreeuwde, kokhalsde en braakte gal, en zakte zwijgend in elkaar. Vogel hief met een ruk zijn hoofd op en keek de anderen aan. De vreugde van de strijd was weer in hem ontwaakt; het was jaren geleden dat hij die had gevoeld. Vogel en de drakenjasjes keken elkaar aan zonder zich te verroeren, de geduchte vijand taxerend. Er ging enige tijd voorbij.

Plotseling schreeuwde een van de jongens tegen de anderen: 'Kom mee, laten we gaan! We kunnen met deze vent niet vechten. Hij is verdomme veel te oud!'

De jongens ontspanden zich onmiddellijk. Vogel op zijn hoede achterlatend namen ze hun bewusteloze kameraad op en verwijderden zich in de richting van het plein. Vogel bleef alleen achter in de regen. Een gevoel van geamuseerdheid kwam kriebelend omhoog in zijn keel, en een minuut lang lachte hij geluidloos. Er zat bloed op zijn jasje, maar als hij een poosje in de regen liep zou niemand dat kunnen onderscheiden van water. Vogel voelde een soort van voorlopige vrede. Zijn kin deed natuurlijk pijn op de plaats waar de klap was beland en zijn armen en rug waren pijnlijk, evenals zijn ogen. Maar voor het eerst sinds de weeën van zijn vrouw waren begonnen voelde hij zich opgewekt. Vogel liep kreupel de steeg tussen de spoordijk en het fabrieksterrein door. Al spoedig kwam er puffend een ouderwetse, vurige as spuwend stoomlocomotief aanrijden. Toen de trein boven Vogels hoofd voorbijreed was hij een kolossale zwarte rinoceros die door een inktzwarte lucht galoppeerde.

Terwijl hij in de brede straat op een taxi wachtte, tastte Vogel met zijn tong naar een gebroken tand en spuwde die uit op de straat.